

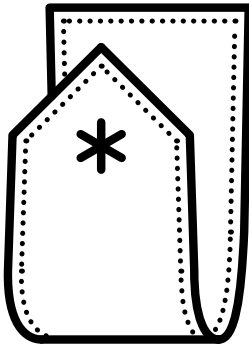
Lubomír Větršíšek

Dva roky v hajzlu

Ostříhat vlasy, zapomenout
na svobodu, opustit holky i sny.
A možná přijít o život.

host

Lubomír Větršíšek

*Dva roky
v hajzlu*

Brno 2021

© Lubomír Větršíšek, 2021

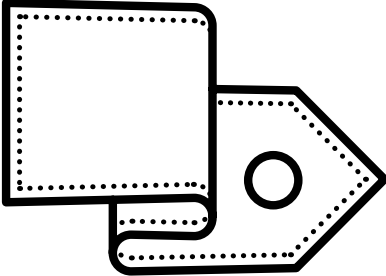
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2021

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0680-4 (PDF)

ISBN 978-80-275-0681-1 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0682-8 (MobiPocket)

**Autor „on the road“, dnes už nikdo neví
odkud a kam přesně, na koleně ovšem
už tehdy cosi sepisuje; 1987**

Do klína ti padaj
tvoje dlouhý vlasy
padaj jako slzy
symboly tvý krásy

Z vystříhaných skrání
trčí uši opuštěný
všechny módní barvy náhle přešly
do zelený!

KATAPULT, 1978

voj. Větršíšek, L.
Lubomír

1. VOJENSKÝ KONTINGENT V AR. 8956
VĚŠBA, podle zápisu 1

2. VOJENSKÝ OTVÁR 4880
NAKONNÁ HODINA

3. NARUŠIL ME 15. 9. 1911
Když nastal strach

4. Když nastal strach

5. Když nastal strach

6. Při přehrávkách (odříkání) dříve než nastal

2

VOJENSKÁ KNIŽKA
N. 767424
VĚTRŠÍŠEK
Lubomír

16. Vojenská knihovna

Průběh	Datum přijetí	Číslo výkladu
<i>Strážník</i>	<i>28. 11. 1911</i>	<i>001/15</i>
	<i>001</i>	<i>011</i>

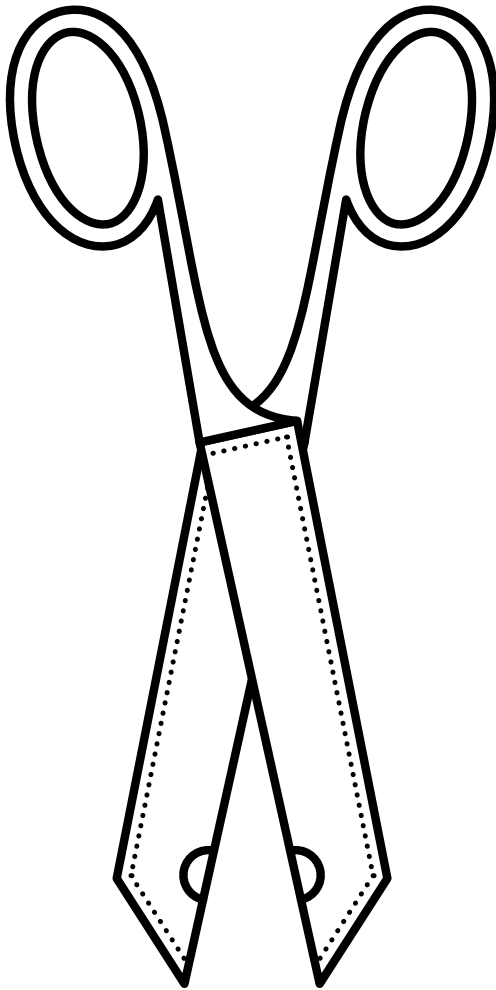
3

8601
079079

Věnováno nám všem,
kteří jsme tam
ty dva dlouhé roky byli.

Vážení čtenáři,

máte před sebou knihu mých vzpomínek z let 1983—1985. Tyto roky jsem musel absolvovat základní dvouletou prezenční službu v ČSLA. Sepsal jsem své zážitky po více než třiceti letech, tak mi prosím odpusťte drobné nepřesnosti, které možná v mé knize jsou. Ale všechny příhody a příběhy vám předkládám tak, jak se udály mně, mým přátelům i nepřátelům, bez příkras, přehánění či zamlčování nepříjemných skutečností. Nepláču, nesoudím, nestěžuji si — pouze vám vyprávím příběhy té doby tak, jak se skutečně udály. A snad se i trochu snažím vystihnout ducha té doby — pamětníci nechtě posoudí, zda se mi to podařilo. Vy, kteří jste ji nezažili a neměli jste tu „čest“ sloužit naší socialistické vlasti, si možná řeknete, že to muselo být hrozné, žít v nesvobodě, a ještě jít na dva roky na vojnu. Ale já vás zklamám. Byla to nádherná doba. A víte proč? Protože jsme byli, kurva, mladí! A uměli jsme si to v rámci možností užít i přes všechny ty zákazy, omezení a překážky, které nám soudruzi postavili do cesty, včetně dvouleté povinné základní vojenské služby. Mějte se sladce, vážení čtenáři.

**první
díl**

Pozdní příjezd

Vláček si to vesele šine z Prahy směr Benešov, je nádherné dopoledne a mně se hlavou honí spousty myšlenek, vzpomínek a pocitů. Je čtvrtek 29. září 1983 a já jedu na vojnu — do prdele, na dva roky.

Ještě cítím doteky a polibky kamarádek, které mě přišly vyprovodit až na peron a snažily se mě povzbudit. „To zvládneš, Lubo, dva roky utečou jako voda, budeme za tebou jezdit, budeme ti psát, přijedeme na přísahu.“ „Jasně, holky, že to zvládnou, co mi zbývá?“ Jo, ale vím o těch, co se odtamtud nevrátili nebo přišli z vojny jako trosky — buď zmrzačení fyzicky, nebo zlomení duševně. Možná jsem měl udělat víc pro to, aby to nedošlo takhle daleko a já na tu pitomou vojnu nemusel. Trochu jsem se o to i snažil, ale nejsem ten typ, který jde raději do blázince než do zeleného.

Hezkou krajinu podél tratě ani nevnímám, v hlavě se mi ještě honí události z posledních dnů: jazzrockový festival Vokalíza, který probíhal od úterý v Lucerně — basové linky Gumy Kulhánka, jazzové zpívání Jany Koubkové, nádherné hlasy C&K Vocalu. Všude plno mániček a krásných holek. V těchhle letech byl povolený a na poslední chvíli nezakázaný velký rockový festák svátost. Když se podařilo uspořádat tak jeden dva do roka, tak to byl úspěch a dlouho se na to vzpomínalo. (Vokalíze to procházelo snad jenom proto, že se tvářila jako jazzový a pěvecký festival, tudíž s jeho povolením neměli

soudruzi takový problém jako se schvalovačkou big-bitového festivalu.) A také vynikající pivo a atmosféra U Malvaze, U Zpěváčků, v Kampě a U Betlémské kaple. Bože, jak bez tohoto ty dva kurevské roky přežiju? Ne-zblázním se tam? Nezlomí mě?

Měl jsem k útvaru ve Vlašimi nastoupit už v pondělí, ale nešlo to — Vokalíza bývá jednou do roka, tu jsem si nemohl nechat ujít. Třeba mě nezavrou, a třeba jo. Riskl jsem to. V devatenácti letech člověku chybí pud sebe-záchovy, bylo tomu tak tehdy a je to stejné i dnes. Stačí si přečíst každé pondělí víkendovou statistiku dopravních nehod.

Je to zvláštní pocit, odjíždět na dva roky na vojnu. Strach nemám, ale tak nějak podivně mě chvilkami zamrazí v zádech. A to jen z blbě vojny. Jak asi muselo být celým generacím mladých kluků, kteří odcházeli do války?

Tak už jsem v Benešově, ale asi si zajdu ještě na pivo a ostříhat se. Z doslechu vím, že kdo nastoupí k útvaru jako mánička, může mít problém. Vozí se po něm jak mazáci, tak i lampasáci. V osmdesátých letech se dlouhé vlasy neodpouštějí.

V hlavě si upřesňuji další program. Zajdu se ostříhat, ať to mám za sebou, a potom na pivo. Vojáci ještě chvilku počkají.

Vstupuji do kadeřnictví a způsobuji tam mírné pozdvížení. Štěbetání a zvuk nůžek rázem utichnou a všichni na mě hledí.

„Snad se k nám nejdete ostříhat?“ zeptá se mě pěkná černovláska, jenom o něco málo starší než já.

„Už asi jo.“

„A nerozmluvím vám to?“

„Asi bych vás neotravoval, kdyby mě nechtěli vojáci.“

„Já se přiznám, že jsem na chlapovi tak hezké vlasy snad ještě neviděla — a ty nádherné prstýnky!“

„Já vám to věřím, ale oni mě fakt chtěou.“

„Co s vámi? Tak si pojdte sednout.“

Vybavují se mi verše kolegy rybáře Pepy Kainara — „Stříhali dohola malého chlapečka“ — cítím to úplně stejně. Fakt jsi to, Pepo, vystihl geniálně. Odpouštím ti, ty vole, i to členství v KSČ a předsedování Svazu českých spisovatelů. „Kadeře padaly jak růže do hrobu“, „že už je chlapeček chycen a obelstěn“ — no jo, kdo umí, ten umí.

Odcházím z kadeřnictví, připadá mi, že mám o několik kilogramů lehčí hlavu, a přemýšlím, na co teď budu balit holky, když vlasy už nemám. S těmihle myšlenkami přicházím do nejbližší hospody, je to klasická čtvrtá cenová: zašedlé zdi, hodně zakouřeno a docela plno na to, že je kolem třetí odpoledne. Dávám si pivo a sleduji místní štamgasty. Všichni jsou v klidu a pohodě, nikdo z nich asi nemá trápení jako já, žádný z nich nejde na dva roky na vojnu.

Dopíjím druhé pivo a čas se mi krátí, už budu muset na ten pitomý vlak. Jedno se musí nechat, ti Čecháčci fakt to pivo umí. Na Moravě v osmdesátých letech tak

dobré nemáme, snad s výjimkou Černé Hory. Za pět minut mi vlak do mé cílové stanice Vlašim odjíždí — asi mi nezbyvá opravdu nic jiného než nastoupit. Na prvním schůdku si to ale rozmýšlím. Ne, ještě si dám nějaké pivo a pojedu dalším, stejně už jedu hodně pozdě, tak je to celkem jedno.

Vtom mi rameno sevře pevný stisk a cizí hlas mi říká: „Kampak, chlapče?“

Otočím se a proti mně stojí uniformovaný příslušník Veřejné bezpečnosti pozdního středního věku, takový baculatější tatík s docela příjemnýma očima.

„Dobrý den, soudruhu, já jedu do Vlašimi a na poslední chvíli jsem se rozhodl, že si dám ještě nějaké to vaše výborné pivko a pojedu dalším.“

„A nějaký průkaz by byl?“

„No, občanku nemám, tu jsem musel odevzdat na vojenské správě, dali mi jenom tento papír.“

Policajt hledí do mého povolávacího rozkazu a samozřejmě ho zaujme datum.

„Nějak pozdě, ne?“

„No víte, soudruhu...“ přemýšlím nad nějakou kloudnou výmluvou, „já pocházím z početné rodiny, a než se s nima se všema člověk rozloučí, tak to nějaký čas zabere. A také jsem musel do Prahy. Měl jsem tam nějaké povinnosti.“

Policajtovi pobaveně zacukají koutky úst a zadívá se mi přímo do očí. Není to žádný blbec, vidí mi až na dno mé černé duše a velice přesně si umí představit ty mé

povinnosti: Kampu, Zpěváčky, Kapli Betlémskou, Malvaze, bigbít, jazz a baby.

„Já si dám fakt jenom jedno a pojedu hned dalším, opravdu.“

Policajt chvíli přemýšlí, pak mě chytne a nacpe mě do vlaku. „Další pivo si tu dáš nejdřív za dva roky. A ne dělej žádné vylomeniny, dělám to pro tvoje dobro.“

„Tak jo, soudruhu, slibuju.“ Nakonec má ten policajt asi pravdu.

Vystupuji ve Vlašimi z vlaku. Do háje, co mě čeká v následujících dvou letech?

Tříčlenná vojenská patrola vyzbrojená bodáky míří přímo ke mně. „Ty jsi náš, že?“

„Bohužel.“

„Tak nám odevzdej povolávák a pojď s náma.“ Kluci — jsou to „základáci“ — nevypadají našťvaně, že tu museli čekat na nějakého opozdilce. Až později pochopím, jaký je to slastný pocit, dostat se aspoň na chvíli z kasáren mezi normální lidi. Byli za nás, pár opozdilců, vlastně rádi. Mohli se motat kolem nádraží a hledět po hezkých holkách.

Do kasáren přicházím v doprovodu „ozbrojené“ patroly jako polapený desperát. Je to systém větších i menších budov, obehnaných několika stupni plotů s ostnatým drátem. Tak to bude můj nový domov. No potěš koště.

„Tak první se půjdem ostříhat.“

„Proč? Vždyť jsem nakrátko.“

„To je málo, u nás budeš mít vojenský sestřih.“

Zbytky mých už tak krátkých vlasů padají na zem a objeví se téměř holá hlava. Takový účes jsem měl na posled, když mě matka v nějaké slabé chvílce poslala k holiči s mým otcem. Bylo mi tehdy asi pět let a otec mě nechal ostříhat podle svých představ a vkusu. Mamka to tehdy obřečela a několik dnů se s otcem nebavila.

Ted' se půjde fasovat výstroj. Dostávám pěkný khaki obleček. Problém nastává u tenisek.

„Kolikátku máš nohu?“

„Osmičku.“

„Mám tu nejmenší jedenáctky. Budeš s tím muset pár dní vydržet, než osmičky doobjednáme.“

„Neblázněte, chlapi, v tom přece nemůžu běhat.“

„Asi budeš chvílku muset, máš chodit včas.“ Co už.

Druhý den mě probouzí v šest hodin ráno budíček a po ustlání postele a hygieně začíná rozcvička. Viděl jsem pár amerických filmů s vojenskou tematikou, ale tohle je fakt mazec. Několik kilometrů běhu — kuřáci a slabší kusy průběžně zvrací —, kliky, dřepy, žabáci, kačáci. U žabáků se odrážíte snožmo jako žába, kačáci jsou chůze v podřepu. Vypadá to na první pohled jednoduše, ale oba tyto zvířecí pohyby jsou fyzicky nesmírně vysilující. Vaše tělo je po chvílce odmítá přijmout, neustálý řev a nadávky starších vojáků vás ale přinutí v těchto prostocvičích pokračovat.

Mé tenisky si s mými úmysly nerozumějí a zouvají se v nejnevhodnějších chvílích — v zatáčkách a při sprintu.

Část rozcvičky běžím bos a tenisky držím v ruce jako nepříjemné zavazadlo. Naštěstí coby vesnický synek nemám problém s fyzickou a běhal jsem vždy dobře, do šestnácti let i závodně. Poté jsem dal přednost alkoholu a nezřízenému životu rockera. Teď se mi ale moje sportovní minulost hodí, protože ani v těch příšerných teniskách nezaostávám. Ti, co jsou pozadu, vyfasují pěkný příděl nadávek a kopanců od starších vojáků.

Po ranní rozvíčce je čas na snídani. Já pojím s chutí, ale někteří mí kolegové nováčci jsou bílí jak stěna a ještě pořád zvracejí. Pak nastává čas vojenského výcviku — pochodování, salutování i sborka-rozborka samopalů jsou průběžně prokládány kliky, dřepy, žabáky a kačáky. Tady vcelku nemám problém. Když člověk běhá na dvě pole, velkou zahradu, pomáhá s údržbou obrovského baráku, tak má fyzické i psychické kondice na rozdávání. A také jsem byl čtyři roky na internátu, jsem zvyklý se o sebe postarat. Ale chudáci měšťtí kluci, kteří byli v každodenní péči svých maminek a nikdy nedrželi v ruce lopatu či motyku, ti se stávali snadnou kořistí mazáků a byli neustále buzerováni. Přišlo mi to všechno tak jaksi v pohodě. Netušil jsem, že to právě peklo, kdy začne jít o život a zdraví, mě teprve čeká.

Po obědě jsou dvě hodiny odpočinku a pak znovu — pochodování, pořadové cvičení, kliky, dřepy, žabáci a kačáci. Ty dvě hodiny se mi zdají jako velmi krátký čas na regeneraci. Netuším ještě, že brzy přijde doba, kdy nebudu mít odpočinek žádný.

Večer usínám jako pařez, ale kolem půlnoci mě probouzí zvuk dešťových kapek. Přejde mi to divně, celý den bylo nádherně. Že by se tak rychle zatáhlo? Zvuk ale přichází někde zpod postelí. V jedné místnosti nás spí dvacet. Co by to mohlo být? Když si oči přivyknou tmě, nahlížím pod sousedovu postel. Rozpoznávám velký hrnek, na něm položený silný krajíc chleba a do něho napasovanou okenu. Soused mě uslyší, spiklenecky na mě zamrká a pošeptá mi: „Nikomu to neříkej.“

Vím, co provádí. Takhle se získává z čistícího prostředku aspoň částečně „pitelný“ líh. Někteří z nás se prostě dokážou zorientovat kdykoli a kdekoli velmi rychle.

Druhý den se po ranní rozcvičce a snídani shromáždíme v obrovské místnosti nazývané ve vojenském slangu PVS — politicko-výchovná světnice. Do dveří vstupuje major ostrý jako břitva.

„Soudruzi, vztyk, sednout! Vítám vás na dnešní slavnostní vojenské schůzi. Konečně se může uskutečnit, protože se ráčili dostavit poslední opozdilci, tedy až na jednoho.“

Podívá se našťavaně do papírů před sebou. „Nějaký Vrána ještě nedorazil. Cíleně vás oslovuji soudruzi, nikoli vojáci, těmi budete až po složení slavnostní vojenské přísahy. A nyní povstanou tito soudruzi: Adamec Petr, Novák Jiří, Větríšek Lubomír, Zárychta Josef. Máte velké štěstí, pánové, že není válka. Za pozdní příchod k jednotce bych vás nechal okamžitě zastřelit. Nyní, v době

míru, který tu máme díky vojskům Varšavské smlouvy, k vám budu velkorysý. Dopustili jste se hrubého prohřešku, ale nechám na velitelích útvarů, ke kterým naručujete po slavnostní vojenské přísaze, jestli vás potrestají, nebo ne. A pokud vaše výsledky a chování budou dobré, přimluvím se za to, aby vám byly odpuštěny dny, o které jste oddálili svůj nástup k jednotce. Ale v případě špatných výsledků vám garantuji, že všechny dny, o které jste ošidili naši lidovou armádu, si budete muset nadsloužit, zatímco vaši kolegové půjdou do civilu. Vy, kteří si budete vzorně plnit své vojenské povinnosti, budete mít tu výsadu, že vás ČSLA propustí do zálohy o něco dříve, třeba i týden před uplynutím dvou roků. Ale vám, kteří jste nastoupili pozdě, se v případě vašich špatných výsledků nebude zkracovat nic. Odsloužíte si celé dva roky plus dny, o které jste nastoupili později. A pokud budete během vaší základní dvouleté prezenční služby potrestáni vězením, budou se vám i tyto dny připočítávat. Tak si, soudruzi, rozmyslete, jak dlouho chcete být na vojně a jak se hodláte chovat. Posad'te se!“

Schůze plynule pokračuje, major rozebírá všechny povinnosti vojáků základní služby, potom přejde k mezinárodně politickým otázkám. Já ho ale příliš nevnímám. V hlavě mi šrotuje jediné — budu muset sekat latinu. Když se budu snažit a pustí mě o těch pár dnů dřív, tak třeba za ty dva roky stihnu i Vokalízu, která bývá pravidelně poslední týden v září. A když spadnu do nějakého průseru, tak se tu budu mrdat kdoví jak dlouho. Do prdele!

Slasti přijímače

Vlastně tady v přijímači nemám větší problém. Z domu jsem zvyklý makat od nevidím do nevidím. Vždy jsem svého otce u toho řezání a štípání dřeva, skládání uhlí, rytí obrovské zahrady a podobných radovánek proklínal a záviděl jsem lidem bydlícím v bytě. Teď bych mu měl poděkovat, že mě tak honil. Protože dobrá fyzická kondice je zde prvořadá. A já ji mám, přestože jsem vymetl od svých patnácti let kdejakou zábavu, festák a pohostinství. Při šplhu na laně všem vytrhu zrak, bez pomoci nohou jsem nahoře za pět vteřin.

„Ty bláho,“ říká velitel rozcvičky, základák svírající v ruce stopky. „Dokázal bys to ještě jednou?“

Podruhé jsem nahoře ještě dřív než poprvé. „Ty jsi fakt namakané nic, to tu ještě nebylo.“

Mé kolegy nováčky, kterým se nepodařilo vyšplhat ani s pomocí nohou, čekají žabáci, dřepy a kačáci, já se vyhřívám na výsluní a mám pár dní od mazáků pokoj.

Blíží se konec měsíce a s ním i slavnostní vojenská přísaha, když tu se na bráně objeví postavička s delšími mastnými vlasy a „somradlem“ přes rameno a hlásí se na vojnu. To je náš poslední opozdilec, pan Vrána, celostátně hledaný. Nastupuje k útvaru o více než tři týdny později. Po nějakém známém prý vzkázal veliteli přijímače, že zajde ještě na jeden bigbít a potom že už určitě přijde. Ten poslední bigbít už asi nestihl, protože přichází v doprovodu dvou uniformovaných příslušníků Veřejné